

Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich
na lata 2022 - 2026

Lokalne Partnerstwo na rzecz Wody
Powiat przeworski

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

grudzień 2025

Podstawa i zakres aktualizacji dokumentu.

Niniejsza aktualizacja dokumentu pn.: „Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich na lata 2023 – 2026” stanowi rezultat przedsięwzięcia pt. „Aktywizacja mieszkańców z obszarów wiejskich w formie Lokalnych Partnerstw Wodnych z województwa podkarpackiego w zakresie działań wpływających na poprawę gospodarki wodnej na terenach rolnych lub leśnych w ramach obszaru A inwestycji planu rozwojowego B3.3.1 „Inwestycje w zwiększenie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich” wynikający z realizacji przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Inwestycji w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (Inwestycja B3.3.1).

Zakres zaktualizowanych w dokumencie informacji jest wynikiem przeprowadzonych. Zagranicznych wyjazdów studyjnych oraz zgłoszeń uczestników tych zagranicznych wyjazdów studyjnych w zakresie:

- identyfikowanych problemów w gospodarowaniu wodami na obszarach wiejskich;
- planowanych do podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę gospodarki wodnej w obszarze.

1. Wstęp

1.1. Lokalizacja

Powiat przeworski usytuowany jest w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego. Sąsiaduje z powiatami leżajskim, biłgorajskim (województwo lubelski), lubaczowskim, jarosławskim, przemyskim, rzeszowskim i łańcuckim.

Mapa 1.

Położenie powiatu przeworskiego w województwie podkarpackim.

Źródło: <http://tpzg.pttk.pl/>

Powiat przeworski ma powierzchnię 698 km² (69.802 ha), co stanowi 3,9% powierzchni województwa podkarpackiego. Pod względem powierzchni powiat przeworski należy do mniejszych powiatów w województwie. W skład powiatu przeworskiego wchodzi:

- miasto Przeworsk,
 - 2 gminy miejsko-wiejskie: Kańczuga i Sieniawa,
 - 6 gmin wiejskich: Adamówka, Gać, Tryńcza, Zarzecze, Jawornik Polski, Przeworsk.
- Siedzibą władz powiatu jest miasto Przeworsk.

Powiat przeworski, jako sieć osadniczą tworzą poniższe jednostki osadnicze – miasta Przeworsk, Kańczuga i Sieniawa oraz sołectwa w poszczególnych gminach:

1. Gmina Kańczuga: Bobrka Kańczucka, Chodakówka, Krzeczowice, Lipnik, Łopuszka Mała, Łopuszka Wielka, Medynia Kańczucka, Niżatyce, Pantalowice, Rączyna, Siedlecza, Sietesz, Wola Rzeplińska, Żuklin;
2. Gmina Sieniawa: Czerce, Czerwona Wola, Dobra, Dybków, Leżachów, Paluchy, Pigany, Rudka, Wylewa;
3. Gmina Adamówka: Adamówka, Majdan Sieniawski, Cieplice, Krasne, Pawłowa, Dobcza;
4. Gmina Gać: Gać, Dębów, Białoboki, Ostrów, Mikulice, Wolica;
5. Gmina Tryńcza: Głogowiec, Gniewczyna Łańcucka, Gniewczyna Tryniecka, Gorzyce, Jagieła, Tryńcza, Ubieszyn, Wólka Małkowa, Wólka Ogryzkowa;
6. Gmina Zarzecze: Kisielów, Łapajówka, Maćkówka, Pełnatycze, Roźniatów, Siennów, Zalesie, Zarzecze, Żurawiczki;
7. Gmina Jawornik Polski: Hadle Kańczuckie, Hadle Szklarskie, Hucisko Jawornickie, Jawornik Polski, Jawornik Przedmieście, Manasterz, Widaczów, Zagórze;
8. Gmina Przeworsk: Chałupki-Gorliczyna Szewnia, Gorliczyna, Grzęska, Gwizdaj, Mirocin, Nowosielce, Rozbórz, Studzian, Świętoniowa, Ujezna, Urzejowice.

Mapa 2.

Podział administracyjny powiatu przeworskiego.

Źródło: www.gminy.pl

Geograficznie powiat zlokalizowany jest na pograniczu Pogórza Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej, od Pogórza Dynowskiego na południu aż po Płaskowyż Tarnogrodzki na północy.

Struktura i zarządzania wodami i gospodarką wodną w powiecie przeworskim.

Zarządzanie i gospodarowanie zasobami wodnymi podlega przepisom Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

Sfera publiczna

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
w Rzeszowie

Zarząd Zlewni w Krośnie

Nadzór Wodny w
Przeworsku

Sfera niepubliczna – spółki wodne.

Niepubliczne formy organizacyjne, nie działające w celu osiągnięcia zysku, zrzeszające osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mające na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami.

Działalność spółek wodnych skupia się na wykonywaniu, utrzymywaniu oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody;
- ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach;
- ochrony przed powodzią;
- odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.

Na terenie powiatu przeworskiego działają następujące spółki wodne, zrzeszone w Rejonowym Związku Spółek Wodnych w Jarosławiu:

1. Gminna Spółka Wodna Gać,
2. Gminna Spółka Wodna Zarzecze,
3. Gminna Spółka Wodna.

1.2. Ogólna charakterystyka powiatu

Według Banku Danych Lokalnych, na koniec 2020 roku powiat zamieszkiwało 77.979 mieszkańców, gęstość zaludnienia powiatu to 112 osób na km². W ostatnich latach obserwuje się odpływ ludności z przyczyn ekonomicznych oraz edukacyjnych – mieszkańcy wyjeżdżają szukając pracy lub kontynuują naukę w szkołach wyższych. W obecnych uwarunkowaniach tendencje te będą się utrzymywać. Liczba ludności w powiecie będzie malała, tym samym powodując zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Osadnictwo w powiecie skupia się głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Poszczególne miejscowości oddzielone są od siebie kompleksami polno-łąkowymi. Zabudowania poszczególnych miejscowości nie są rozproszone, rozmieszczone skupiskowo wzdłuż gęstej sieci dróg powiatowych i gminnych.

Osią układu komunikacyjnego w powiecie jest droga wojewódzka 835, przecinająca wzdłuż obszar powiatu. Przecina ona wszystkie gminy oprócz Zarzecza.

Ponadto przez teren powiatu przeworskiego przebiega autostrada A4 (należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego) oraz droga krajowa Nr 94 relacji Niemcy – przez teren Polski - do granicy z Ukrainą. Układ komunikacyjny dopełnia magistrała kolejowa E-30.

Przez powiat przepływają dwie największe rzeki województwa podkarpackiego - San oraz Wisłok. Doliną rzeki Złotej przebiega północna granica powiatu, zaś doliną rzeki Mleczi południowa. Obszar powiatu charakteryzuje się bogatymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi oraz dużym zróżnicowanym ukształtowaniem terenu wynikającym z położenia na pograniczu Pogórza Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej: znajdują się tu rozległe niziny, pagórkowate tereny wokół Przeworska, pasmo Pogórza Dynowskiego. Obszar powiatu obejmuje doliny dopływów Mleczi: Markówki i Mleczi Zarzeckiej, dolinę samej Mleczi, która wpada do bocznego dopływu Sanu - Wisłoka. Od północy ograniczony jest widłami Wisłoka i Sanu, od wschodu i zachodu dwoma morenowymi wzgórzami, pozostawionymi przez lodowce i rzeki polodowcowe zaś od południa sięga po Pogórze Dynowskie.

Przez teren powiatu wiodą szlaki tematyczne: Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej, Szlak Architektury Drewnianej oraz Droga św. Jakuba Via Regia - Europejski Szlak Kulturowy. Ponadto szlaki turystyczne i spacerowe, szlak nordic walking oraz przeworska trasa rowerowa. Powiat przeworski posiada liczne zabytki kulturowo – historyczne i sakralne, duże zasoby czystych, chronionych obszarów przyrody, co stanowi o potencjale turystycznym powiatu.

Lesistość powiatu jest znacznie niższa niż w województwie podkarpackim (wskaźnik dla województwa to 38%), wynosi około 25%. Zwarte, duże kompleksy leśne stanowią przeważnie lasy mieszane znajdujące się w północnej części powiatu. Do najbardziej zalesionych gmin należą Adamówka 49,4% i Sieniawa 45,5%.

Według Banku Danych Lokalnych (BDL) w 2020 roku powierzchnia gruntów leśnych w powiecie przeworskim wynosiła ogółem 17 663,83 ha i kształtowała się następująco:

lesistość w %	%	24,9
grunty leśne publiczne ogółem	ha	14 .201,73
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	13 .041,69
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	12. 941,25
grunty leśne prywatne	ha	3. 462,10

Ochroną prawną ze względu na duże walory przyrodnicze i krajobrazowe objęte jest 45% powierzchni powiatu przeworskiego. Obszary prawnie chronione w powiecie, jak podaje BDL, obejmowały w 2020 roku obszar 31.402,12 ha, z tego:

rezerваты przyrody	76,14 ha
parki krajobrazowe razem	0 ha
obszary chronionego krajobrazu razem	31 .330,10 ha
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	26,80 ha
użytki ekologiczne	22,68 ha

Na terenie powiatu przeworskiego znajdują się 3 obszary chronionego krajobrazu: Przemysko-Dynowski stanowiący otulinę Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego, Kuryłowski, Sieniawski oraz 2 rezerwy przyrody:

- Husówka, msc. Sietesz w gminie Kańczuga;
- Lupa, msc. Dobra w gminie Sieniawa.

Ponadto na terenie powiatu przeworskiego znajdują się następujące obszary NATURA 2000:

- PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH180025.H „Nad Husowem”, pow. 3.349,42 ha, w gminach Jawornik Polski oraz Kańczuga;
- PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH180054.H „Lasy Sieniawskie”, pow. 18.014,63 ha, w gminach Adamówka i Sieniawa;
- PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH180020.H „Dolina Dolnego Sanu”, pow. 10.176,64 ha, w gminach Sieniawa, Tryńcza;
- PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH180050.H „Starodub w Pełkiniach”, pow. 574,82 ha, w gminach Przeworsk i Tryńcza.

Powiat przeworski należy do obszarów rolniczo-przemysłowych (około 68% powierzchni zajmują użytki rolne). Znaczny udział form ochrony przyrody wyklucza ukierunkowanie rozwoju powiatu na urbanizację i uprzemysłowienie. Podmioty gospodarcze reprezentują takie branże jak: meblarską, spożywczą, odzieżową, chemiczną, szklaną, obuwniczą, maszynową i budowlaną, skoncentrowane są głównie w mieście Przeworsk. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i mikroprzedsiębiorstwa.

Według danych BDL budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej stanowią 87,9% ogółu budynków, jeśli chodzi o sieć kanalizacyjną wskaźnik ten wynosi 79,8%.

Infrastruktura wodna i kanalizacyjna w powiecie przeworskim nie rozwija się proporcjonalnie – w sieci kanalizacyjnej występują braki, szczególnie w obszarach wiejskich. Niedoinwestowana sieć kanalizacyjna (w tym jej stan techniczny) stanowi zagrożenie dla środowiska przyrodniczego i dla zasobów wodnych. Jakość wód powierzchniowych jest zagrożona skażeniami ze źródeł obszarowych, w tym z terenów o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej oraz z zanieczyszczonych powierzchni (szczególnie dotyczy to miast Przeworsk, Kańczuga i Sieniawa). Na stan czystości wód powierzchniowych największy wpływ mają zrzuty nieoczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych oraz spływy powierzchniowe z użytków rolnych.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna w powiecie według danych BDL przedstawia się następująco:

Kanalizacja (2020 rok)

długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	1 .064,1
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	353,4
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	107,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	17. 454
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	298
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	1 .856
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	1 .740

ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	18. 999
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	61 .547

Wodociągi (2020 rok)

długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	861,6
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	798,7
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	271,1
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	96
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	19 .337
awarie sieci wodociągowej	szt.	227
woda dostarczona	dam ³	2 .154,4
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	1. 892,1
źródła uliczne	szt.	2
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	24,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	30,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	22
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	19 .737
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	69 .466

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2020 roku

ogółem	wodociąg	%	89,1
ogółem	kanalizacja	%	78,9
w miastach	wodociąg	%	96,9
w miastach	kanalizacja	%	93,3
na wsi	wodociąg	%	86,3
na wsi	kanalizacja	%	73,9

1.3. Charakterystyka rolnictwa

Obszar powiatu poza miastami Przeworsk, Kańczuga i Sieniawa, ma charakter rolniczy o słabo rozwiniętych innych dziedzinach gospodarki. Gospodarstwa rolne są rozdrobnione (największy odsetek stanowią gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha), mieszkańcy nieznacznie odchodzą od produkcji rolnej, mimo tego nadal rolnictwo stanowi trzon gospodarki powiatu i większość mieszkańców terenów wiejskich utrzymuje się z pracy w rolnictwie. Spadająca liczba osób utrzymujących się wyłącznie z rolnictwa jest głównie wynikiem podejmowania pracy najemnej na obszarze powiatu. Obserwuje się również rezygnowanie z działalności rolniczej i migrację zarobkową lub migrację młodych w celach edukacyjnych. Zwiększa się też znaczenie terenów wiejskich jako miejsca zamieszkania ludności pracującej w miastach.

Ze względu na wysokiej jakości gleby i czyste środowisko w powiecie istnieją dogodne warunki do rozwoju agroturystyki jak również rolnictwa ekologicznego.

W większości gospodarstw prowadzona jest produkcja wielokierunkowa z przeznaczeniem na sprzedaż, ale również na samozaopatrzenie, koncentrująca się przeważnie na produkcji zwierzęcej.

Wiele gospodarstw wiejskich posiada niewielkie stawy służące wyłącznie do celów własnych w gospodarstwach rolnych, tworzą one tzw. małą retencję.

Poniżej zaprezentowano dane charakteryzujące rolnictwo w powiecie, według Banku Danych Lokalnych, w roku 2020, na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego.

Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów (w tys. gospodarstw):

z dochodem z działalności rolniczej	5,5
z dochodem z pracy najemnej	2,8
z dochodem z emerytury i renty	2,2
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	0,6
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	1

Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w powiecie wynosiła ogółem 35,8 tys ha, w tym:

do 1 ha włącznie	0,2 tys. ha
powyżej 1 ha	35,6 tys. ha
1 - 5 ha	11,6 tys. ha
5 ha i więcej	24,0 tys. ha
5 - 10 ha	6,4 tys. ha
10 ha i więcej	17,6 tys. ha
10 - 15 ha	3,2 tys. ha
15 ha i więcej	14,4 tys. ha

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych (w tys. gospodarstw):

ogółem	5,5
do 1 ha włącznie	0,1
powyżej 1 ha	5,3
1 - 5 ha	3,9
5 ha i więcej	1,4
5 - 10 ha	0,8
10 ha i więcej	0,6
10 - 15 ha	0,2
15 ha i więcej	0,3

Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych ogółem (w tys. sztuk):

bydło ogółem	4,2
--------------	-----

bydło - krowy	2,6
trzoda chlewna ogółem	6,9
drób ogółem	152,8
drób kurzy	131,4

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gospodarstwach rolnych (w tys. ha):

zboża razem	18,5
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	11,4
ziemniaki	0,6
rzepak i rzepik razem	2,7
buraki cukrowe	0,2
warzywa gruntowe	0,3

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych (w tys. ha):

grunty ogółem	35,8
użytki rolne ogółem	32,2
użytki rolne w dobrej kulturze	31,8
pod zasiewami	24,0
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	0,6
uprawy trwałe	1,5
łąki trwałe	4,9
pastwiska trwałe	0,6
pozostałe użytki rolne	0,4
lasy i grunty leśne	1,9
pozostałe grunty	1,7

Na terenie powiatu przeworskiego gleby są zróżnicowane pod względem jakości, przeważają gleby wysokich klas, w większości zakwaszone, wymagające wapnowania:

- 81% gruntów ornych stanowią gleby II-IV klasy (od bardzo dobrych do średniej jakości),
- 83% łąk stanowią gleby III-V klasy (od dobrych do słabych),
- 35% pastwisk stanowią gleby I-III klasy (od najlepszych do dobrych).

W obrębie dolin rzecznych przeważają mady, powstałe na skutek gromadzenia się osadów rzecznych. Gleby te wykorzystywane są jako grunty orne, łąki oraz pastwiska. W dolinie Wisłoka i Sanu występują średnie i lekkie mady, które są bardzo urodzajne i nadają się do uprawy zbóż okopowych i roślin pastewnych. Najbardziej żyzne obszary pokryte lessem leżą wzdłuż linii miast Łańcut-Przeworsk-Jarosław, w środkowej części powiatu. Są to tereny odpowiednie pod wszystkie rodzaje upraw. Północną część powiatu przeworskiego zajmują łąki, mady, gleby pochodzenia osadowego oraz gleby piaszczyste.

Miejscami w gminach Przeworsk, Kańczuga i Zarzecze występują czarnoziemny bagienne.

Działalność rolnicza i rozwój sieci osadniczej powoduje biologiczną, chemiczną i fizyczną degradację gleb. Czynnikiem naturalnym niszczenia jest erozja wietrzna i wodna, na którą narażone są grunty rolne położone na dużych spadkach terenu lub w pobliżu rzek. Niewłaściwe użytkowanie terenu oraz stosowanie środków ochrony roślin i sztucznych nawozów przyczynia się do obniżenia właściwości gleby.

Działania zapobiegające dalszej degradacji gleb:

- zachowanie naturalnych pokryw leśnych, zadrzewień śródpolnych,
- prawidłowe wykonywanie melioracji (aby nie przesuszać wierzchnich warstw gleby),
- wyłączenie z użytkowania rolniczego terenów o dużych spadkach,
- stosowanie właściwych zabiegów agrotechnicznych.

W celu poprawy stosunków wodnych w rolnictwie i polepszenia produktywności gleby, na terenach rolniczych znajdują się rowy melioracyjne. W przypadku nadmiaru wód odwadniają obszar, niekiedy ich specjalna budowa pozwala pełnić funkcje nawadniające w okresach suszy. Sieć rowów jest niedoinwestowana, często są one niewydolne, w złym stanie technicznym i nie spełniają swej funkcji dla rolnictwa.

1.4. Charakterystyka partnerstwa

Lokalne Partnerstwo na rzecz Wody w powiecie przeworskim zrzesza poniższe jednostki:

1. Miasto i Gmina Kańczuga, reprezentowana przez Burmistrza,
2. Gmina Adamówka, reprezentowana przez Wójta,
3. Gmina Tryńcza, reprezentowana przez Wójta,
4. Gmina Zarzecze, reprezentowana przez Wójta,
5. Miasto i Gmina Przeworsk, reprezentowana przez Burmistrza,
6. Gminna Spółka Wodna Gać, reprezentowana przez Przewodniczącego,
7. Miasto i Gmina Sieniawa, reprezentowana przez Zastępcę Burmistrza,
8. Nadleśnictwo Kańczuga, reprezentowane przez Nadleśniczego.

2. Lista aktualnych dokumentów strategicznych odnoszących się do gmin i powiatu, których treści mają znaczenie dla gospodarki wodą na terenie powiatu.

Dokumenty strategiczne szczebla wojewódzkiego mające znaczenie dla gospodarki wodnej na obszarze powiatu:

- Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Obszar: Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska

Cel: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego

Cele strategiczne odnoszące się do gospodarki wodnej:	Cele operacyjne/szczegółowe odnoszące się do gospodarki wodnej:
3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi	3.6.1. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi
	3.6.3. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary
3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych	3.7.2. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej

3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	3.8.1. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa 3.8.2. Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa
---	---

Cel operacyjny/szczegółowy	Zadania odnoszące się do gospodarki wodnej
3.6.1. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi	<ul style="list-style-type: none"> - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu m.in. zwiększenie zdolności alimentacyjnych cieków wodnych w okresie występowania przepływów niżówkowych poprzez budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury retencyjnej; - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zahamowanie odpływu wód powierzchniowych i zwiększenie dopływu wód opadowych do warstw wodonośnych; - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków; - budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą; - budowa i doposażenie centrów operacyjnych ochrony przeciwpowodziowej; - odtworzenie powierzchni naturalnych terenów zalewowych i podmokłych; - wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią; - wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie zagrożeń wynikających z wystąpienia powodzi i ich konsekwencji.
3.6.3. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości; - ochrona zasobów wodnych w regionie, w tym zbiorników podziemnych; - budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników magazynujących wodę wraz z niezbędną infrastrukturą; - wsparcie systemu gospodarowania wodą deszczową; - zmiana świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu oraz reagowaniu na jego skutki.
3.7.2. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę; - wsparcie instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie stanu wód; - przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych;

	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój infrastruktury i systemów oczyszczania ścieków; - stosowanie nowych rozwiązań technologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej; - poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3.8.1. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie we właściwym stanie zachowania siedlisk przyrodniczych zależnych od wód (łąki zmiennowilgotne, torfowiska, młaki itp.); - ochrona obszarów produkcji rolniczej i atrakcyjnych krajobrazowo przed niekorzystnymi warunkami hydrologicznymi i meteorologicznymi
3.8.2. Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - publiczne kampanie edukacyjne mające na celu podnoszenie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa; - prowadzenie bezpośrednich działań edukacyjnych związanych z ochroną różnorodności biologicznej.

Terytorialny wymiar Strategii - obszar horyzontalny

Cel: Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego

Regionalne obszary strategicznej interwencji (dotyczące gospodarki wodnej)

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju

Cel: Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu”

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

W powiecie przeworskim do miast i gmin należących do Programu Strategicznego Błękitny San należą: miasto i gmina Sieniawa, gmina Tryńcza.

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

Cel: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej.

- Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą do 2027 r.

Obszar: Gospodarka wodna

Cel: Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki.

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
- budowa suchych zbiorników, polderów i zbiorników retencyjnych z rezerwą powodziową;
- modernizacja i poprawa stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej;
- budowa systemów ostrzegania przed powodzią;
- odtwarzanie retencji dolin rzecznych;
- realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- regulacja rzek i potoków;
- uwzględnienie w dokumentach planistycznych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym;

- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów naturalnej i sztucznej retencji wodnej;
- budowa systemów zagospodarowania i retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.

3. Diagnoza zasobów wodnych

3.1. Charakterystyka hydrologiczna powiatu

Obszar powiatu przeworskiego znajduje się w dorzeczu (zlewni) Wisły. Przez powiat przepływają dwie największe rzeki w województwie - San i Wisłok, największy lewobrzeżny dopływ Sanu. Głównym dopływem rzeki Wisłok na terenie powiatu jest Mlecza. Do sieci hydrograficznej należą również: rzeka Lubaczówka – dopływ Sanu, rzeka Złota – dopływ Sanu, potok Markówka, potok Lubenia, potok Lubinka, potok Strzyganka, potok Mirociński, potok Nowosiółka, potok Pantalówka, potok Łopuszanka, potok Nietecz, potok Sieteski, potok Pawłowa.

Ponadto występują nienazwane ciekły, okresowo wysychające.

Na obszarze powiatu znajduje się też wiele zbiorników wodnych, o dość niewielkich powierzchniach, mających charakter zbiorników retencyjnych. Znajdują się one w mieście i gminie Kańczuga:

- zbiornik komunalny „Landa” w mieście Kańczuga,
- „Łopuszka Mała”,
- suchy zbiornik przeciwpowodziowy „Kańczuga”,
- zbiorniki w miejscowościach Pantalowice, Rączyna, Sietesz i Krzeczowice.

Ponadto:

- stawy rybne w gminie Jawornik Polski,
- staw w gminie Zarzecze,
- staw Ustronie w gminie Sieniawa,
- leśne oczko wodne „Dobra” w gminie Sieniawa,
- łowiska komercyjne Dziki Staw w gminie Sieniawa,
- łowisko komercyjne w Czerce koło Sieniawy.

Na terenie powiatu powstało także wiele stawów służących wyłącznie do celów własnych w gospodarstwach rolnych.

Ponadto na obszarze powiatu znajdują się ciekły sztuczne – rowy melioracyjne, pełniące ważną funkcję w produkcji rolnej.

3.2. Opis zasobów wodnych

Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna powiatu jest urozmaicona, ma charakter zarówno górski jak nizinny. Rzeki powiatu przeworskiego należą do dwóch dużych jednostek hydrograficznych rozdzielonych granicą Karpat:

1. Region Kotliny Sandomierskiej o charakterze infiltracyjno – spływowym, odznaczający się większą niż region karpacki retencją podłoża, są tu dopływające z gór rzeki karpackie i ciekły Kotliny mające swe źródła na jej obszarze,
2. Region karpacki, obszar podgórski cechujący się większymi opadami i dużym spływem po małoprzepuszczalnym podłożu. Obszar bogaty w mało wydajne źródła o dużym zagęszczeniu

sieci rzecznej. Rzeki zasilane są opadami atmosferycznymi (deszcz, śnieg), co prowadzi do wezbrań wiosennych i powodzi w okresie lata. Rzeki odznaczają się też nagłymi wezbraniem po intensywnych opadach.

Zagrożenie powodziowe stanowią rzeka San, Wisłok, Mlecza wraz jej dopływem Mleczką Wschodnią. Wysokie stany występujące w tych rzekach w okresie wiosennym i letnim, spowodowane są roztopami i intensywnymi opadami.

Liczne potoki występujące na terenie powiatu, zasilane są głównie wodami opadowymi i roztopowymi, są więc wrażliwe na intensywność zasilania – także reagują nagłymi wezbraniem stwarzającymi zagrożenie podtopieniem i powodzią lub tracą znacznie swoje zasoby wód w okresach suszy.

Rzeki powiatu narażone są na zanieczyszczenia komunalne, przemysłowe i pochodzenia rolniczego. Większość jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na obszarze powiatu ma umiarkowany stan/potencjał ekologiczny.

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych położonych na terenie powiatu przeworskiego.

Nazwa JCWP	Typ	Status	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLRW20001722576 Czerniawa	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW20001722578 Dopływ spod Sieniawy	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW20001722589 Lubienia	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW20001722729 Złota I	Potok nizinny piaszczysty (17)	Silnie zmieniona część wód	Dobry potencjał wód	Zagrożona
PLRW200017225689 Radawka	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW200017225692 Dopływ spod Ścieżek	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW200017225694 Dopływ spod Czerc	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200017225729 Szewnia	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona

PLRW200017225749 Przykopa	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200012226856 Mleczka do Łopuszki	Potok fliszowy (12)	Naturalna	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW200016226858 Potok Średni	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200016226869 Markówka	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200016226888 Pantalówka	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW2000162268929 Nowosiółka	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Silnie zmieniona część wód	Dobry potencjał wód	Niezagrożona
PLRW200016226894 Mirociński	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200016226898 Strzyganka	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Silnie zmieniona część wód	Dobry potencjał wód	Zagrożona
PLRW200019226899 Mleczka od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki	Rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta (19)	Naturalna	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW200017227129 Lubinka	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200016228232 Wirowa do Kaflewy	Potok nizinny lessowo- gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW20001922699 Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	Rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta (19)	Silnie zmienione części wód	Dobry potencjał wód	Zagrożona

PLRW2000192259 San od Huczek do Wisłoka, bez Wisłoka	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	Naturalna część wód	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200019225699 Lubaczówka od Łukawca do ujścia	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	Naturalna część wód	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW2000162268869 Serwatówka	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW2000162268849 Jodłówka	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200012223556 Laskowska Rzeka	Potok fliszowy (12)	Naturalna	Dobry stan wód	Niezagrożona
PLRW20001722716 Dopływ spod Cieplic	Potok nizinny piaszczysty (17)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona
PLRW200016226789 Kosinka	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	Naturalna	Dobry stan wód	Zagrożona

Źródło: „Program ochrony środowiska dla powiatu przeworskiego na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027”.

Ochrona wód jest ważna z uwagi na to, że doliny rzeczne stanowią naturalne korytarze ekologiczne łączące oddalone od siebie obszary wartościowe przyrodniczo, są miejscami występowania zróżnicowanych środowisk, doliny są też obszarami o dużej wartości krajobrazowo-kulturowej, często o unikatowych cechach.

Na terenie powiatu przeworskiego brakuje dużych jezior o znaczącym wpływie na kształt stosunków wodnych, nie ma też dużych sztucznych zbiorników retencyjnych wpływających na gospodarkę hydrologiczną regionu. Udział zbiorników wodnych w powierzchni powiatu i obszarze wód powierzchniowych jest niewielki (59 ha według stanu na 2019 r.), jednakże występują one w dużej ilości. Na terenie powiatu powstało wiele stawów służących wyłącznie do celów własnych w gospodarstwach rolnych oraz odbudowuje się istniejące niegdyś stawy rybne położone w otoczeniu pałacyków i dworków. Budowa i odbudowa tych zbiorników, oprócz funkcji gospodarczych i turystycznych, przyczynia się do tworzenia małej retencji w powiecie.

Zbiorniki małej retencji są niezbędne dla utrzymania poziomu wód gruntowych, stanowią źródło zasilania wód podziemnych. Łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza, czy powódź. Są również wykorzystywane dla celów rekreacyjnych (w tym wędkarstwo), podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenów przyległych. Zbiorniki retencyjne wzbogacą bioróżnorodność przez renaturalizację i rehabilitację ekosystemów. W dużej mierze wpływają na poprawę bilansu wodnego. Dlatego w celu zapewnienia ochrony przed powodzią i suszą na terenie powiatu budowane są nowe zbiorniki wodne.

Występujące w powiecie naturalne stawy, oczka wodne, tereny zawodnione, rozlewiska, niewielkie zalewy spełniają funkcje sportowo – rekreacyjne, niektóre z nich pełnią funkcje zbiorników hodowlanych.

W powiecie przeworskim istnieją obszary chronione, na których znajdują się wody powierzchniowe:

1. Rezerwat Husówka w gminie Kańczuga - najcenniejszym i wyróżniającym elementem tego rezerwatu są naturalne skupiska kłokoczki, która w tej części Pogórza Dynowskiego znalazła optymalne warunki do rozwoju. Duża liczebność tego gatunku to podstawowe przyczyny utworzenia rezerwatu. Teren rezerwatu to nie tylko lasy, ale również urozmaicające krajobraz potoki płynące w głębokich jarach. Pięć potoków to lewobrzeżne dopływy rzeki Husówka, płynącej około 200 metrów od granic rezerwatu.

2. Rezerwat Lupa w gminie Sieniawa - kompleks leśny zwany Lasami Sieniawskimi, gdzie zachował się fragment drzewostanu przypominający prastarą Puszcę Sandomierską. Występują tu cenne przyrodniczo gatunki flory i fauny. Sporą część tego terenu zajmują mokradła. Teren ten ma wysoki stan wód gruntowych, od 0,5 do 0,9 m głębokości. Wody mają utrudniony odpływ zwłaszcza na wiosnę, z powodu zamulenia dawnych cieków naturalnych – potoku Radawka, który łączy się z rzeką Lubaczówką.

3. Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu zlokalizowany na terenie m. in. gmin: Adamówka, Sieniawa i Tryńcza oraz miasta Sieniawa. Obszar został utworzony dla ochrony Lasów Sieniawskich, jednego z największych kompleksów leśnych w województwie podkarpackim, będącego częścią Puszczy Sandomierskiej. W obszarze zlokalizowane są doliny rzek San i Lubaczówka.

4. Przemysko - Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu przeworskiego znajduje się w gminie Jawornik Polski. Obszar od północy stanowi otulinę Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego. Także tutaj, na terenie podgórskim powiatu, znajdują się liczne rzeczki i potoki.

5. Kuryłowski Obszar Chronionego Krajobrazu, w obszarze powiatu przeworskiego znajduje się na terenach gmin Adamówka i Sieniawa. Przez obszar przepływa m.in. rzeka Żłota.

6. W obrębie powiatu znajdują się 3 użytki ekologiczne związane ściśle z wodami powierzchniowymi:

- siedlisko bagienne: torfowisko w miejscowości Majdan Sieniawski w gm. Adamówka o powierzchni 1 ha,

- siedlisko bagienne: torfowisko w miejscowości Cieplice w gm. Adamówka o powierzchni 1,70 ha,

- śródleśne oczko wodne "Dobra" w miejscowości Dobra w gm. Sieniawa o powierzchni 3,06 ha

7. Obszar NATURA 2000 PLH180020 Dolina Dolnego Sanu. Występuje na terenie gminy Sieniawa i Tryńcza. Obejmuje najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny dolnego Sanu na odcinku Jarosław - ujście. Obszar stanowi też istotny korytarz ekologiczny w tym dla ichtiofauny. Wody rzeki San i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb. Dorzecze Sanu objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych.

8. Obszar NATURA 2000 PLH180054 Lasy Sieniawskie są największym, zwartym kompleksem leśnym na terenie powiatu przeworskiego. Obejmuje gminy Adamówka i Sieniawa. Rosną tu lasy liściaste, mieszane, spotyka się także bory oraz olsy. Posiada znaczną liczbę cieków i miejsc zabagnionych. Z tego powodu obszar ten jest w wielu miejscach trudno dostępny. Sprzyja to zachowaniu bardziej naturalnego składu gatunkowego drzewostanów. Uwarunkowania te są korzystne dla bytowania wielu rzadkich gatunków ssaków, płazów, ptaków, a także bezkręgowców. Obszar jest ważną ostoją populacji wilka. W obszarze występuje dość licznie bóbr oraz wydra. Przez obszar przepływa rzeka Lubaczówka.

9. Obszar NATURA 2000 PLH180025 Nad Husowem obejmuje gminy Jawornik Polski i Kańczuga. W obrębie ostoi dominują lasy (ponad 95% powierzchni), niewielkie powierzchnie zajmują tereny nieleśne (np. łąki, stawy).

Wody podziemne

Ze względu na zróżnicowaną budowę geologiczną, na obszarze powiatu jest różnorodność i zmienność zasobów wód podziemnych. Głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest poziom czwartorzędowy, o zróżnicowanej miąższości, wahającej się od kilku do kilkunastu metrów. Obszar powiatu przeworskiego (gm. Przeworsk, m. Przeworsk, gminy Tryńcza i Sieniawa) leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica- Stalowa Wola-Rzeszów. Jest to największy i najbardziej zasobny zbiornik wód czwartorzędowych w rejonie Zapadliska Podkarpackiego. Zbiornik GZWP 425 cechuje się niską i średnią odnawialnością zasobów, przy średniej i małej retencyjności zlewni. Wody gruntowe są zasilane przez infiltrujące wody opadowe i rzeczne. Zbiornik posiada obszar ochronny, którego część znajduje się na terenie powiatu. Z uwagi na to, że na obszarze ochronnym dominują tereny rolnicze - zakazy, nakazy i ograniczenia w użytkowaniu są ukierunkowane na zabezpieczenie wód przed zagrożeniami związanymi z rolniczą formą użytkowania terenu. Istnienie stref ochronnych GZWP wiąże się również z ograniczeniami lokalizacji niektórych inwestycji które mogłyby mieć negatywny wpływ na stan i jakość wód podziemnych.

Powiat przeworski zlokalizowany jest w obrębie 5 Jednolitych Części Wód Podziemnych: Nr 120

(kod JCWPd: PLGW2000120), Nr 136 (kod JCWPd: PLGW2000136), Nr 152 (kod JCWPd: PLGW2000152), Nr 153 (kod JCWPd: PLGW2000153) i Nr 154 (kod JCWPd: PLGW2000154). Stan chemiczny i ilościowy JCWPd oceniany jest jako dobry.

Zasoby wodne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - duże zasoby wód podziemnych, zaspokajające zapotrzebowanie na wodę, - dobra jakość wód podziemnych, - liczne zbiorniki wodne pełniące funkcję małej retencji, - duże zasoby wodne jako bogactwo naturalne i potencjał turystyczny: zbiorniki wodne, stawy, oczka wodne, rzeki, potoki, - liczne obszary chronione obejmujące w swych granicach zasoby wodne. 	<ul style="list-style-type: none"> - zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Wisłok, San, Mlecza, - niewystarczająca ochrona przeciwpowodziowa, - zły stan techniczny rowów melioracyjnych powodujący niewydolne sieci melioracyjnej i wręcz zagrożenia powodziowe, - nienależyte utrzymanie koryt - osuwiska brzegów rzecznych, podmywanie brzegów, - niewystarczający stan techniczny niektórych zbiorników retencyjnych, - postępująca degradacja wód (ścieki komunalne, „dzikie odpływy z gospodarstw” i skażenia rolnicze), - dysproporcje w rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (braki w infrastrukturze kanalizacyjnej), - niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków, - brak świadomości ekologicznej mieszkańców.

4. Identyfikacja potrzeb i problemów w zakresie gospodarki wodnej powiatu

4.1. Rolnictwo

W sferze gospodarki rolnej zidentyfikowano następujące problemy:

- obniżenie zdolności produkcyjnej gleb na skutek złego utrzymania i niewydolności sieci rowów melioracyjnych i sieci drenarskiej,
- słaba ochrona przeciwpowodziowa na obszarach użytków rolnych, głównie ze względu na braki lub zły stan infrastruktury melioracyjnej, powodujący nieprawidłowy przepływ wody: opady deszczu powodują tworzenie zastoisk wodnych, podtapianie domów i budynków gospodarczych oraz użytków rolnych, zaniedbana infrastruktura stanowi zagrożenie powodziowe,
- zbyt mała retencja spowodowana brakiem lub złym stanem technicznym zbiorników uniemożliwia wykorzystanie wód opadowych na cele gospodarcze,
- powtarzające się epizody suszy uwiadcniają słabą ochronę terenów rolniczych przed jej skutkami: poza niewystarczającą retencyjnością, brakuje systemów nawadniających,
- wezbrania wód prowadzące do osuwisk i zrywania linii brzegowej rzek zagrażają bezpieczeństwu dróg publicznych i budynków mieszkalno-gospodarczych,
- utrudnienia w prowadzeniu gospodarki rolnej stanowią braki w infrastrukturze kanalizacyjnej (odprowadzanie ścieków gospodarczych),
- niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, tj. zanieczyszczeń ściekami, odpadami, śmieciami z gospodarstw rolnych oraz skażeń chemicznych gleb i wód (niewłaściwa gospodarka nawozowa).

4.2. Środowisko

W sferze środowiska zidentyfikowano następujące problemy:

- zanikanie śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, stanowiących małą retencję, spowodowane brakiem konserwacji, obniżaniem wód gruntowych i niewłaściwie wykonanej melioracji,
- powódzie, podtopienia dolin cieków, zalania, każdorazowo prowadzą do degradacji środowiska naturalnego, często nieodwracalnych strat w zasobach przyrodniczych, stanowią zagrożenie dla fauny i flory, prowadzą do rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i skażeń chemicznych do gleby i wód,
- niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, tj. zanieczyszczeń ściekami, odpadami, śmieciami komunalnymi, rolniczymi, przemysłowymi oraz skażeń chemicznych gleb i wód.

4.3. Społeczeństwo

W sferze społeczeństwa zidentyfikowano następujące problemy:

- powódzie, zalewania i podtopienia podobnie jak okresowo występujące zjawiska suszy w obszarze użytków rolnych i gospodarstw rolnych prowadzą do braku poczucia bezpieczeństwa rodzin oraz do strat zarówno w dochodach jak też w majątku mieszkańców,

- niebezpieczeństwo popowodziowych zanieczyszczeń i skażeń chemicznych wody pitnej i gospodarczej, spowodowane brakiem właściwej ochrony przeciwpowodziowej i odpowiednich zabezpieczeń chroniących przed zalaniem,
- niebezpieczeństwo skażeń i zanieczyszczeń wód na skutek popowodziowych awarii oczyszczalni i stacji uzdatniania wody,
- wezbrania wód prowadzące do osuwisk i zrywania linii brzegowej rzek zagrażają bezpieczeństwu dróg publicznych i budynków mieszkalnych,
- na skutek niedoinwestowanej infrastruktury odwodnieniowej, intensywne opady atmosferyczne powodują utrudnienia komunikacyjne i zagrażają bezpieczeństwu społecznemu,
- niskie poczucie odpowiedzialności społecznej za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, które w efekcie uderzają w człowieka i jego środowisko życia,
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna powoduje obniżenie standardów życia oraz utrudnia rozwój gospodarczy, dodatkowo braki w regularnych remontach, modernizacji i konserwacji skutkują uciążliwymi awariami.

4.4. Inne potrzeby/problemy

Głównym problemem i bolączką samorządów w zakresie inwestowania w zrównoważony rozwój gospodarki wodnej jest niedostateczna ilość środków finansowych w stosunku do potrzeb inwestycyjnych. Szczególnie brak środków finansowych dotyczy sfery konserwacji, modernizacji i remontów istniejącej infrastruktury związanej z gospodarką wodną (sieci wodociągowe, kanalizacyjne, sieci melioracyjne). Bez nakładów na bieżące utrzymanie, naprawy i remonty, następuje szybka, często nieodwracalna degradacja infrastruktury.

5. Określenie celów strategicznych

Diagnoza stanu gospodarki wodnej na terenie powiatu przeworskiego oraz zidentyfikowane potrzeby i problemy w sferze społeczno-gospodarczej i środowiskowej, pozwoliły określić główne cele strategiczne w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarki wodnej, zarządzania zasobami wodnymi i infrastrukturą.

Główne cele strategiczne dla powiatu przeworskiego w obszarze gospodarki wodnej:

1. Ochrona rolnictwa, jako gałęzi gospodarki, przed skutkami zmian klimatycznych – powodzi, podtopień i suszy.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony przeciwpowodziowej oraz ochrony przed suszą w obszarze społecznym i środowiskowym.
3. Poprawa warunków życia mieszkańców w obszarze dostępności do bezpiecznej i wysokiej jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i zasobów wodnych.

Zakres Planowanych Inwestycji – Zestawienie Zbiorcze

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja sanitarna	Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminach wiejskich	6 800 000 zł
Infrastruktura wodociągowa	Budowa sieci i modernizacja ujęć wody podziemnej	4 500 000 zł

Modernizacja oczyszczalni	Dostosowanie do nowych norm środowiskowych	2 400 000 zł
Retencja wodna	Budowa zbiorników małej retencji i zagospodarowanie	1 850 000 zł
Program edukacyjny	Szkolenia i warsztaty z zakresu gospodarki wodnej	400 000 zł
RAZEM	Łączna wartość inwestycji w powiecie	16 750 000 zł

Rozkład Inwestycji wg Gmin Powiatu Przeworskiego

Gmina Przeworsk

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja sanitarna	Rozbudowa sieci w Nowosielcach, Siedliskach, Szydłowcu	2 200 000 zł
Modernizacja oczyszczalni	Przebudowa oczyszczalni w Przeworsku, usunięcie N i P	1 600 000 zł
Infrastruktura wodociągowa	Rozbudowa sieci wodociągowej i nowe ujęcia	1 400 000 zł
Monitoring i retencja	Systemy alarmowe dla wód Mleczki, zbiorniki małe	650 000 zł

Razem dla Gminy Przeworsk: 5 850 000 zł

Gmina Zarzecze

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja sanitarna	Budowa sieci w Maćkówce, Dąbrowie, Hermanowicach	1 800 000 zł
Podłączanie zbiorników bezodpływowych	Przyłączenie 143 mieszkańców do sieci kanalizacyjnej	900 000 zł
Infrastruktura wodociągowa	Modernizacja ujęć i sieci wodociągowej	950 000 zł
Retencja	Zbiorniki małej retencji dla ochrony gruntów	400 000 zł

Razem dla Gminy Zarzecze: 4 050 000 zł

Gmina Trynczę

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja sanitarna	Skanalizowanie Trynczę, Łopuszki Małej, Radzymowa	1 600 000 zł
Infrastruktura wodociągowa	Modernizacja ujęć i sieci wodociągowej	1 100 000 zł

Retencja i edukacja	Zbiorniki małe, warsztaty dla rolników	550 000 zł
---------------------	--	------------

Razem dla Gminy Tryńcza: 3 250 000 zł

Gmina Gać

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja sanitarna	Budowa sieci w centrum gminy i sołectwach	1 400 000 zł
Infrastruktura wodociągowa	Przebudowa sieci i ujęcia wody	950 000 zł
Monitoring i edukacja	Systemy kontroli oraz program edukacyjny	450 000 zł

Razem dla Gminy Gać: 2 800 000 zł

Gmina Adamówka

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja sanitarna	Skanalizowanie Adamówki i przysiółków	1 000 000 zł
Infrastruktura wodociągowa	Budowa nowych ujęć i modernizacja sieci	800 000 zł
Retencja	Zbiorniki małej retencji na terenach rolnych	500 000 zł

Razem dla Gminy Adamówka: 2 300 000 zł

Podsumowanie Rozkładu Inwestycji

Gmina	Kanalizacja	Wodociągi	Oczyszczalnia	Retencja/Monitoring	Razem
Przeworsk	2 200 000 zł	1 400 000 zł	1 600 000 zł	650 000 zł	5 850 000 zł
Zarzecze	2 700 000 zł	950 000 zł	brak	400 000 zł	4 050 000 zł
Tryńcza	1 600 000 zł	1 100 000 zł	brak	550 000 zł	3 250 000 zł
Gać	1 400 000 zł	950 000 zł	brak	450 000 zł	2 800 000 zł
Adamówka	1 000 000 zł	800 000 zł	brak	500 000 zł	2 300 000 zł
Razem	8 900 000 zł	5 200 000 zł	1 600 000 zł	2 550 000 zł	18 250 000 zł